Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

OLIY TA'LIMDA TALABALARNING INDIVIDUAL TA'LIM EHTIYOJLARINI ANIQLASH VA PEDAGOGIK QO'LLAB-QUVVATLASH TEXNOLOGIYASI

Muxtorova Sitora Otabek qizi
Toshkent shahar, Chilonzor tumani 138-sonli maktab boshlang'ich sinf o'qituvchisi

https://doi.org/10.5281/zenodo.23056431

Annotatsiya: Ushbu tezisda oliy ta'lim jarayonida talabalarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash va ularni pedagogik qo'llab-quvvatlash texnologiyasining mazmuni, bosqichlari hamda pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Talabalarning bilim darajasi, o'quv motivatsiyasi, qiziqishi, mustaqil ishlash qobiliyati va o'zlashtirish sur'atidagi individual farqlarni hisobga olish ta'lim samaradorligini ta'minlashning muhim sharti sifatida qaraladi. Shuningdek, diagnostika, individual pedagogik yordam, teskari aloqa, monitoring va refleksiya asosida tashkil etiladigan qo'llab-quvvatlash texnologiyasining modeli taklif etilgan.

Kalit so'zlar: ehtiyoj, pedagogik qo'llab-quvvatlash, pedagogik texnologiya, diagnostika, individual yondashuv, teskari aloqa, monitoring.

Bugungi oliy ta'lim tizimida talabaning ta'lim jarayonidagi faol subyekt sifatidagi mavqeini kuchaytirish, uning individual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish va ta'lim natijalarini yaxshilash muhim pedagogik vazifalardan biridir. Bir guruhda tahsil olayotgan talabalar yagona o'quv dasturi asosida ta'lim olsalar-da, ularning bilim va tayyorgarlik darajasi, qiziqishlari, o'zlashtirish sur'ati, motivatsiyasi hamda mustaqil faoliyat ko'nikmalari turlicha bo'ladi. Shu sababli oliy ta'limda barcha talabalarga bir xil pedagogik ta'sir ko'rsatishdan ko'ra, avvalo talabaning nimaga ehtiyoji borligini aniqlash, keyin esa unga mos pedagogik yordamni tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Individual ta'lim ehtiyojini aniqlash faqat talabaning bilimdagi bo'shliqlarini topish bilan cheklanmaydi. U talabaning o'quv faoliyatidagi qiyinchiliklari, qiziqishlari, motivatsiyasi, mustaqil ishlash darajasi va rivojlanish imkoniyatlarini ham qamrab oladi. Mazkur ma'lumotlar asosida pedagogik qo'llab-quvvatlashni tashkil etish esa ta'lim jarayonining individuallashuvini ta'minlaydi.

Pedagogika tarixida ta'lim oluvchining individual xususiyatlarini hisobga olish masalasiga alohida e'tibor berilgan. Ya.A. Komenskiy ta'limni ta'lim oluvchining tabiiy imkoniyatlari va yosh xususiyatlariga mos tashkil etish zarurligini asoslagan. Abu Ali ibn Sino ham ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsning qobiliyati, tabiiy moyilligi va individual imkoniyatlarini hisobga olish muhimligini ta'kidlagan. Zamonaviy ta'limda ushbu qarashlar shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi bilan yanada rivojlanmoqda. Bunda talaba tayyor bilimni qabul qiluvchi emas, balki o'z ta'lim faoliyatini tashkil etuvchi faol subyekt sifatida qaraladi. Individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash va pedagogik qo'llab-quvvatlashning o'zaro bog'liqligini quyidagicha izohlash mumkin: ehtiyojni aniqlash → sababni tahlil qilish → pedagogik yordam turini tanlash → qo'llab-quvvatlash → natijani monitoring qilish

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

→ qayta aloqa → korreksiya. Bu jarayonda diagnostika boshlang‘ich nuqta bo‘lsa, pedagogik qo‘llab-quvvatlash aniqlangan ehtiyojga javob sifatida namoyon bo‘ladi.

Talabaning individual ta’lim ehtiyojlarini bir nechta guruhga ajratish mumkin:

1. Bilimga oid ehtiyojlar.

Muayyan mavzu, tushuncha yoki nazariy bilimni o‘zlashtirishda qo‘shimcha tushuntirishga ehtiyoj.

2. Amaliy ehtiyojlar.

Olingan bilimni amaliy vaziyatlarda qo‘llash, masala yoki pedagogik vaziyatni yechish bo‘yicha yordamga ehtiyoj.

3. Metodik ehtiyojlar.

Mustaqil ta’limni tashkil etish, vaqtni rejalashtirish, ma’lumot izlash yoki ilmiy manbalar bilan ishlash bo‘yicha yo‘riqnomaga ehtiyoj.

4. Motivatsion ehtiyojlar.

Ta’lim faoliyatining maqsadini anglash, o‘qishga qiziqishni kuchaytirish va o‘z imkoniyatlariga ishonchni shakllantirishga ehtiyoj.

5. Kommunikativ ehtiyojlar.

Fikrni og‘zaki va yozma ifodalash, guruh bilan ishlash, munozarada ishtirok etish kabi ko‘nikmalarni rivojlantirishga ehtiyoj.

Demak, pedagogik qo‘llab-quvvatlash faqat “bilmagan mavzusini tushuntirish”dan iborat emas. U talabaning ta’lim faoliyatiga ta’sir etuvchi turli omillarni hisobga olishi kerak.

Talabaning ehtiyojlarini aniqlashda kompleks diagnostik yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiq. Bunda diagnostik test va topshiriqlar, pedagogik kuzatuv, individual suhbat, anketa va so‘rovnomalar, mustaqil ishlar tahlili. talabaning o‘z-o‘zini baholashi. elektron portfolio hamda o‘quv natijalarining monitoringi uyg‘unlashtiriladi. Masalan, talaba topshiriqni bajara olmayotgan bo‘lsa, uning sababini aniqlash zarur. Muammo mavzuni tushunmaslik, topshiriq shartini anglamaslik, amaliy qo‘llash ko‘nikmasining yetishmasligi yoki motivatsiyaning pastligi bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Har bir holat uchun bir xil pedagogik yordamni qo‘llash samarali natija bermaydi. Shuning uchun “muammo → sabab → ehtiyoj → yordam” zanjiri asosida ishlash individual qo‘llab-quvvatlashning muhim sharti hisoblanadi.

Pedagogik qo‘llab-quvvatlash — talabaning mavjud qiyinchiliklarini uning o‘rniga hal qilib berish emas, balki muammoni mustaqil hal qilish imkoniyatini kengaytiruvchi pedagogik sharoit yaratishdir.

U quyidagi bosqichlarda amalga oshirilishi mumkin:

1-bosqich. Diagnostika

Talabaning bilim, ko‘nikma, qiziqish va ehtiyojlari aniqlanadi.

2-bosqich. Pedagogik tahlil

Aniqlangan muammoning sababi va xususiyati tahlil qilinadi.

3-bosqich. Qo‘llab-quvvatlash strategiyasini tanlash

Talabaning ehtiyojiga mos ravishda individual maslahat, qo‘shimcha material, differensial topshiriq, namuna, algoritm yoki amaliy mashq tanlanadi.

4-bosqich. Pedagogik yordam

Email:

conference@houghtonstreetreview.com

Website:

www.houghtonstreetreview.com/index.php/conference

© 2026 International Online Conference on Multidisciplinary Academic Research. All Rights Reserved.

Editor-in-Chief:

Dr. Ewelum Johnson Nnadi

Managing Editors:

1.Harold Jan R. Terano

2.Dr. Mandakini Singla

3.Massoud Kaykhaii

O‘qituvchi talabaning mustaqil faoliyatini qo‘llab-quvvatlaydi. Bunda tayyor javobni berish emas, balki yo‘naltiruvchi savollar, tavsiyalar va bosqichma-bosqich ko‘rsatmalar berish ustuvor bo‘ladi.

5-bosqich. Teskari aloqa

Talabaning bajargan faoliyati tahlil qilinib, kuchli va takomillashtirilishi zarur jihatlar ko‘rsatiladi.

6-bosqich. Monitoring va refleksiya

Talabaning keyingi natijasi kuzatiladi va uning o‘zidagi o‘zgarishlarni anglashiga sharoit yaratiladi.

Individual ta’lim ehtiyojlarini aniqlash va pedagogik qo‘llab-quvvatlash texnologiyasining muhim jihati shundaki, talabaning muammosi faqat uning shaxsiy kamchiligi sifatida baholanmaydi. Pedagog o‘quv jarayonining mazmuni, topshiriq shakli, metod, kommunikativ muhit va baholash mezonlarini ham tahlil qilishi zarur.

Masalan, talaba murakkab topshiriqni bajara olmasa, darhol uning bilim darajasini past deb baholash to‘g‘ri bo‘lmasligi mumkin. Ehtimol, topshiriqning sharti yetarlicha aniq berilmagan yoki uni bajarish algoritmi tushuntirilmagan. Shu bois diagnostika natijasi pedagogik refleksiya bilan birgalikda olib borilishi lozim. Bunday yondashuv oliy ta’limda “talabani muammoga moslashtirish” emas, balki “ta’lim jarayonini talabaning rivojlanish ehtiyojlariga moslashtirish” tamoyilini kuchaytiradi.

Oliy ta’limda talabalarning individual ta’lim ehtiyojlarini aniqlash va pedagogik qo‘llab-quvvatlash texnologiyasi shaxsga yo‘naltirilgan ta’limni samarali tashkil etishning muhim mexanizmlaridan biridir. Mazkur texnologiyaning asosiy mohiyati talabaning ehtiyojini aniqlash, uning sabablarini tahlil qilish, mos pedagogik yordam shaklini tanlash, natijani kuzatish va zarur hollarda ta’lim strategiyasini qayta ko‘rib chiqishdan iborat.

Shunday qilib, pedagogik qo‘llab-quvvatlash tayyor yordam berish emas, balki talabaning mustaqil rivojlanishi uchun zarur sharoit yaratish sifatida qaralishi lozim. Bunday yondashuv talabaning ta’lim jarayonidagi faolligi, mustaqilligi, mas’uliyati va o‘z imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Komenskiy Ya.A. Buyuk didaktika. — Toshkent: O‘qituvchi, 1975.
2. Fujii A. Exploring autonomy support and learning preference in higher education: introducing a flexible and personalized learning environment with technology // Discover Education. — 2024. — Vol. 3. — Article 26.
3. Khan M.N., Addas A. et al. Integrating deep learning techniques for personalized learning pathways in higher education // Heliyon. — 2024. — Vol. 10, Issue 11. — Article e32628.
4. Inthanon W., Wised S. Tailoring Education: A Comprehensive Review of Personalized Learning Approaches Based on Individual Strengths, Needs, Skills, and Interests // Journal of Education and Learning Reviews. — 2024. — Vol. 1, No. 5. — P. 35–46.